

Kertas Asli/Original Article

Pengadaptasian Skala Integratif Perkembangan Kanak-kanak Normal 16 – 30 Bulan
[Adaptation of the Integrated Scales of Development for Normal Children 16 – 30 Months]

FATIMAH HANI HASSAN, ANTOINETTE SANDRA VANDORT & RAHAYU MUSTAFFA KAMAL

ABSTRAK

Skala perkembangan kanak-kanak barat seringkali digunakan di Malaysia sebagai panduan utama ibu bapa dan golongan profesional dalam memantau perkembangan kanak-kanak kerana kurangnya data rujukan yang dilaporkan serta wujud anggapan bahawa perkembangan kanak-kanak di Malaysia setara dengan perkembangan kanak-kanak di negara Barat. Walau bagaimanapun, berdasarkan kajian-kajian lepas timbul keraguan mengenai kesesuaian skala perkembangan kanak-kanak barat menilai perkembangan komunikasi kanak-kanak di Malaysia. Oleh itu, kajian rintis ini bertujuan untuk membentuk data rujukan yang boleh dijadikan panduan bagi menilai perkembangan komunikasi kanak-kanak tahap bertatih di Malaysia. Kajian ini melibatkan pengadaptasian *The Integrated Scales of Development* (Cochlear Ltd. 2003) bagi kanak-kanak bertatih yang berusia 16 hingga 30 bulan yang terbahagi kepada tiga subskala berdasarkan umur iaitu subskala 16 hingga 18 bulan, 19 hingga 24 bulan dan 25 hingga 30 bulan. Penilaian kesahan dan kebolehpercayaan telah dilakukan ke atas skala yang diadaptasi. Berdasarkan penilaian kesahan, dua item telah digugurkan daripada subskala 16-18 bulan dan lapan item digugurkan daripada setiap subskala 19-24 bulan dan subskala 25-30 bulan. Ujian kebolehpercayaan alfa Cronbach telah dilakukan dan didapati hanya subskala 16-18 bulan mempunyai nilai kebolehpercayaan yang tinggi ($\alpha = 0.872$), manakala kedua-dua subskala 19-24 bulan dan subskala 25-30 bulan mempunyai kebolehpercayaan yang rendah ($\alpha = 0.626$ dan $\alpha = 0.628$) masing-masing. Secara keseluruhannya, hasil adaptasi skala ini sesuai digunakan sebagai panduan bagi memantau perkembangan komunikasi kanak-kanak dan bukannya sebagai alat penilaian yang utama.

Kata kunci: Adaptasi; penterjemahan; komunikasi; perkembangan; bertatih

ABSTRACT

The scales of children development from the West are usually used as a main guide for parents and professionals in monitoring the development of children due to the limited resources being reported and the assumption that children development in Malaysia and Western countries are similar. Based on previous studies, many have questioned the suitability of these scales to assess the communicative development of Malaysian children. Therefore, this preliminary study was conducted to develop a set of data that could be use as a guide to monitor the communicative development of Malaysian toddlers. In this study, translation and adaptation was done on *The Integrated Scales of Development for toddlers* aged between 16 to 30 months which was further divided to three subscales according to age ie. 16 to 18 months, 19 to 24 months and 25 to 30 months. Validity and reliability measurements were conducted on the adapted scales. Based on the validity assessment, two items were omitted from the subscale 16-18 months and eight items were omitted from each subscale 19-24 months and subscale 25-30 months. The value of Cronbach alpha showed high reliability on the subscale 16-18 months ($\alpha = 0.872$). However, the value of Cronbach alpha in subscale 19-24 months ($\alpha = 0.626$) and in subscale 25-30 months ($\alpha = 0.628$) demonstrated low reliability. As a conclusion, the adapted scale is suitable to be used as a guide to monitor children communicative development but not as a major tool of assessment.

Keywords: Adaptation; translation; communication; development; toddler

PENDAHULUAN

Norma dan skala perkembangan kanak-kanak Barat seringkali digunakan sebagai panduan utama ibu bapa dan golongan profesional dalam memantau perkembangan kanak-kanak di Malaysia yang mana data rujukan adalah terhad di negara ini. Penggunaan skala perkembangan kanak-kanak dari barat adalah berdasarkan anggapan bahawa perkembangan kanak-kanak di Malaysia setara

dengan perkembangan kanak-kanak di negara barat (Asmah 2002; Wong & Thambyrajah 1991). Berdasarkan kajian lepas, tidak banyak perbezaan perkembangan kanak-kanak jika dilihat dari aspek kognitif (Asmah 2002; Heo et al. 2008; Hwang 2005) dan aspek fizikal (Erkin et al. 2007; Hwang 2005).

Namun begitu, jika dilihat dari aspek perkembangan bahasa, wujud perbezaan ketara bukan sahaja antara perkembangan kanak-kanak Asia dengan kanak-kanak di

negara barat (Gupta et al. 1998; Al-Ansari & Bella 1998), malahan di kalangan kanak-kanak barat yang menggunakan bahasa yang berbeza (Thordardottir 2005). Ia berkait rapat dengan corak pemerolehan sintaksis dan morfologi (Thordardottir 2005; Thomas 1991; Rukmini 1991), corak perkembangan pertuturan (TopbaÅ 2006) serta budaya tempatan yang boleh mempengaruhi perkembangan bahasa kanak-kanak (Chu et al. 2006). Kajian-kajian ini menimbulkan keraguan atas kesesuaian penggunaan skala penilaian negara barat dalam menilai perkembangan komunikasi kanak-kanak di Malaysia.

Oleh itu, kajian rintis ini bertujuan untuk membentuk data rujukan yang boleh dijadikan panduan kasar bagi menilai perkembangan komunikasi kanak-kanak bertatih. Di samping itu juga, kesahihan dan kebolehpercayaan terhadap data tersebut turut dilakukan.

Kajian ini melibatkan pengadaptasian *The Integrated Scales of Development* kanak-kanak bertatih yang berusia 16 hingga 30 bulan. *The Integrated Scales of Development* merupakan skala yang dipetik daripada program *Listen, Learn and Talk* (Loaney et al. 2003) sebagai panduan kepada ibu bapa dan golongan profesional yang terlibat dalam program rehabilitasi kanak-kanak bermasalah pendengaran. Hasil adaptasi skala ini diharap dapat dijadikan asas panduan oleh patologis pertuturan-bahasa untuk menilai dan memantau perkembangan bahasa dan komunikasi kanak-kanak Melayu.

BAHAN DAN KAEDAH

REKA BENTUK KAJIAN

Kajian yang dijalankan adalah kajian keratan rentas bertujuan menyelidik untuk mendapatkan gambaran kasar tentang perkembangan bahasa, pertuturan dan komunikasi di kalangan kanak-kanak Melayu yang berada pada tahap bertatih.

Instrumen kajian *The Integrated Scales of Development* bagi kanak-kanak tahap bertatih telah digunakan dalam kajian ini. Skala ini terdiri daripada tiga subskala berdasarkan umur iaitu subskala 16-18 bulan, 19-24 bulan dan 25-30 bulan. Dalam skala ini terdapat enam komponen yang dititikberatkan dalam perkembangan komunikasi kanak-kanak iaitu kemahiran mendengar, bahasa reseptif, bahasa ekspresif, pertuturan, kognitif dan komunikasi sosial/pragmatik. Skala ini merupakan hasil adaptasi tujuh skala perkembangan yang mempunyai kesahihan yang baik dan dijadikan sebagai sumber maklumat tentang perkembangan kanak-kanak yang didedahkan dan menggunakan bahasa Inggeris.

Bagi kajian ini, proses penterjemahan dan pengadaptasian skala telah dilakukan bagi membentuk instrumen kajian. Proses penterjemahan dan pengadaptasian dalam kajian ini secara umumnya adalah berdasarkan garis panduan yang dibentuk oleh Pertubuhan Kesihatan Dunia (WHO) (2004), Trust's Scientific Advisory

Committee (1997) dan Principles of Good Practice: Translation and Cultural Adaptation (Wild et al. 2005).

Proses penterjemahan yang dijalankan melibatkan dua langkah iaitu penterjemahan ke hadapan dan penterjemahan berbalik (Suraseranivongse et al. 2001; Lim et al. 2003). Kedua-dua proses penterjemahan dilakukan oleh individu yang berlainan. Penterjemahan ke hadapan adalah berdasarkan silang budaya serta konsep. Manakala penterjemahan berbalik dilakukan mengikut kesetaraan linguistik dan tafsiran secara literal. Hasil terjemahan dibandingkan untuk mengenal pasti kesalahan dan pemesongan makna yang tidak jelas atau mengelirukan.

Setelah selesai proses penterjemahan, pengadaptasian dijalankan melalui dua peringkat harmonisasi. Harmonisasi pertama dilakukan melalui perbincangan bersama panel pakar yang terdiri daripada pengkaji, tiga orang ahli patologi pertuturan-bahasa, seorang ahli linguistik, seorang ahli psikologi dan dua orang pelajar yang mengikut program Sarjanamuda Sains Pertuturan. Panel pakar membincangkan istilah, frasa atau ayat yang lebih sesuai untuk memperbaiki hasil terjemahan yang tidak menyampaikan konsep yang tepat (Lim et al. 2003; Norliza Hani et al. 1996). Walau bagaimanapun, pengguguran item tidak dilakukan semasa peringkat ini, panel pakar mencadangkan supaya item yang mempunyai kesangsian dikaji melalui maklumat yang diperoleh daripada ibu bapa.

Proses harmonisasi kedua melibatkan sepuluh orang pensyarah di Jabatan Audiologi dan Sains Pertuturan yang juga merupakan patologis pertuturan-bahasa, audiologis dan pakar linguistik. Kesemua pensyarah yang terlibat menggunakan bahasa Melayu sebagai bahasa ibunda. Para pensyarah menilai kesamaan semantik serta kesesuaian bentuk bahasa dan struktur ayat yang digunakan. Komen dan cadangan digunakan untuk mengubah suai bentuk bahasa dan struktur ayat supaya boleh difahami oleh ahli patologi bahasa-pertuturan.

Skala yang telah diterjemah dan diadaptasi diubah suai ke bentuk soal selidik dengan menambah ruangan jawapan "Ya" dan "Tidak" pada setiap item untuk digunakan dalam pengumpulan data semasa pra-ujian dan ujian sebenar.

Subjek Soal selidik telah diprauji ke atas seorang ibu berbangsa Melayu yang mempunyai anak berusia 18 bulan. Subjek menggunakan bahasa Melayu sebagai bahasa perantaraan utama di rumah.

Subjek dipilih melalui pensampelan mudah (convenience sampling). Subjek terdiri daripada ibu atau bapa kepada anak berusia 16 hingga 30 bulan. Oleh kerana terdapat tiga subskala, subjek telah dibahagikan kepada tiga kumpulan berdasarkan julat umur 16-18 bulan, 19-24 bulan dan 25-30 bulan. Setiap subskala diuji ke atas empat orang subjek. Antara kriteria pemilihan yang lain adalah anak kepada setiap subjek tidak dikhuatiri oleh ibu bapa atau didiagnos oleh golongan profesional dengan sebarang masalah perkembangan sama ada dari segi fizikal mahupun mental. Selain itu, subjek mesti mempunyai tahap pendidikan sekurang-kurangnya Sijil Pelajaran Malaysia (SPM), berbangsa Melayu dan menggunakan bahasa

Melayu sebagai bahasa perantaraan utama di rumah. Subjek juga merupakan ibu atau bapa yang paling kerap meluangkan masa dengan anak.

Bagi ujian kebolehpercayaan subsampel seorang subjek dipilih bagi setiap julat umur 16-18 bulan, 19-24 bulan dan 25-30 bulan. Ketiga-tiga subjek adalah mereka yang telah menjalani kajian sebenar.

Pengumpulan data Bagi pra-ujian, subjek telah diberikan penerangan tentang tujuan kajian dan langkah-langkah yang dilakukan. Beliau juga dimaklumkan bahawa tiada paksaan berhubung penglibatan dalam kajian ini. Borang persetujuan melibatkan diri dalam kajian telah dilengkapkan sebelum kajian dijalankan. Dalam kajian pra uji, subjek ditemu bual berpandukan kepada borang soal selidik subskala 16-18 bulan. Temu bual bagi pra-ujian dilakukan di rumah subjek di Kuala Lumpur dan mengambil masa kira-kira 10 minit. Subjek tidak dibenarkan membaca dan mengisi sendiri borang soal selidik. Ini disebabkan penggunaan bahasa dan struktur ayat dalam soal selidik menggunakan struktur yang biasa digunakan oleh ahli patologi pertuturan-bahasa. Pengkaji akan membacakan setiap item yang tersenarai dalam borang dan hanya menerangkan maksud ayat dengan lebih lanjut jika diminta oleh subjek.

Ujian sebenar juga telah dijalankan di sekitar kawasan Kuala Lumpur dan Selangor. Temu bual dijalankan dengan empat orang subjek bagi setiap kumpulan. Oleh itu, 12 orang subjek telah mengambil bahagian. Setiap subjek juga mendapat penerangan berhubung tujuan kajian, kaedah kajian dan penglibatan secara sukarela. Mereka perlu melengkapkan dua borang sebelum ditemu bual iaitu borang persetujuan untuk terlibat dalam kajian dan borang demografik. Temu bual dilakukan sama ada di rumah subjek, di pejabat atau di taman permainan mengikut keselesaan subjek. Terdapat juga temu bual yang dilakukan melalui perbualan telefon atas permintaan daripada subjek. Prosedur temu bual yang sama seperti pra-ujian telah dijalankan dalam ujian sebenar. Setiap sesi temu bual dan pengisian borang demografik mengambil masa kira-kira 15 hingga 20 minit. Jawapan ibu bapa yang diperoleh semasa temu bual diberi markah yang mana jawapan "Ya" diberi markah (1) dan jawapan "Tidak" diberi markah (0).

Analisis data Analisis deskriptif dilakukan terhadap data demografik dengan tujuan untuk mendapatkan gambaran latar belakang subjek kajian.

Analisis kesahihan dalam kajian ini adalah dari kesahihan kandungan yang dinilai pada dua peringkat. Peringkat pertama melibatkan penilaian oleh panel pakar dan peringkat kedua dinilai berdasarkan hasil temu bual dengan subjek. Sesuatu item dianggap mempunyai kesahihan yang tinggi apabila sekurang-kurangnya dua orang subjek dapat mengenal pasti kewujudan item tersebut pada anak mereka. Sekiranya tiga orang atau semua subjek tidak dapat mengenal pasti kewujudan sesuatu item pada anak, maka item tersebut dianggap tidak sah dan digugurkan daripada skala.

Analisis statistik digunakan untuk menilai kebolehpercayaan skala yang diterjemah dan diadaptasi. Analisis ujian Cronbach alfa dilakukan untuk mengukur konsistensi dalaman atau kehomogenan antara item-item yang dikaji.

KEPUTUSAN

ANALISIS DESKRIPTIF

Semua subjek dalam kajian ini iaitu seramai 12 orang subjek terdiri daripada ibu bapa bagi keluarga yang sederhana kecil yang mempunyai bilangan anak tidak melebihi empat orang. Julat umur subjek adalah 25-38 tahun dengan (32.83 ± 4.10) . Manakala julat umur pasangan subjek adalah 29-39 tahun (33.92 ± 3.37) . Sebelas orang subjek merupakan kaum wanita dan hanya seorang sahaja subjek lelaki yang ditemu bual. Lapan orang subjek merujuk kepada anak lelaki dan empat orang pula merujuk kepada anak perempuan. Sebanyak 41% subjek yang terlibat merupakan mereka yang bekerja sebagai penyelidik/pembantu penyelidik.

ANALISIS KESAHIHAN

Berdasarkan penilaian kesahihan peringkat pertama, sebanyak 19 frasa/perkataan telah dikenal pasti sebagai terminologi jargon dan diberikan tafsiran seperti dalam Jadual 1. Struktur ayat dan contoh bersesuaian dengan budaya tempatan telah dimasukkan ke dalam skala. Antara contoh yang ditambah di dalam skala adalah seperti yang dinyatakan dalam Jadual 2. Walau bagaimanapun, terdapat juga istilah bahasa Inggeris yang dikekalkan dalam skala. Istilah yang dikekalkan merupakan istilah yang tidak dapat diterjemah untuk menyampaikan maksud, contohnya seperti istilah *one piece puzzle*.

Penilaian kesahihan peringkat kedua adalah berdasarkan keputusan temu bual dengan ibu bapa. Didapati bahawa kira-kira 90% item dikekalkan dalam subskala 16 hingga 18 bulan. Manakala bagi subskala 19 hingga 24 bulan dan subskala 25 hingga 30 bulan, item yang dikekalkan adalah sebanyak 80%. Hasil penilaian iaitu jumlah item yang dikekalkan, jumlah item yang dicadangkan supaya digugurkan dan jumlah item sebenar bagi setiap skala ditunjukkan dalam Jadual 3. Kebanyakan item yang digugurkan adalah daripada komponen bahasa (pemahaman dan penghasilan bahasa), pertuturan dan kognisi seperti yang ditunjukkan dalam Jadual 4.

Analisis kebolehpercayaan Daripada analisis alfa Cronbach, hanya subskala 16-18 bulan mempunyai kebolehpercayaan yang baik dengan nilai alfa melebihi 0.7 iaitu $\alpha = 0.872$. Walau bagaimanapun, bagi subskala 19-24 bulan ($\alpha = 0.626$) dan subskala 25-30 bulan ($\alpha = 0.628$), kedua-duanya mempunyai kebolehpercayaan yang rendah.

JADUAL 1. Senarai terminologi jargon dan tafsiran

Terminologi jargon	Tafsiran
1. <i>Single word approximations</i>	1. penyerupaan perkataan tunggal
2. <i>Vowels present</i>	2. bunyi vokal wujud
3. <i>Turns page</i>	3. menyelak helaian
4. <i>Demonstrates</i>	4. mempamerkan
5. <i>Initiates</i>	5. memulakan
6. <i>Actions phrases</i>	6. frasa aksi
7. <i>Over pronounce</i>	7. menyebut perkataan secara berlebih-lebihan
8. <i>Parallel play</i>	8. permainan selari
9. <i>Jargon</i>	9. jargon (perkataan dikekalkan)
10. <i>Discrimination</i>	10. mendiskriminasi
11. <i>Vocalizing</i>	11. bersuara
12. <i>Pointing</i>	12. menunjuk dengan jari
13. <i>Gesture</i>	13. gerakan badan
14. <i>Body parts</i>	14. anggota badan
15. <i>Peg board</i>	15. papan peg
16. <i>Imitates</i>	16. meniru
17. <i>Vocabulary</i>	17. kosa kata
18. <i>Develops</i>	18. mengembangkan
19. <i>Listening (audition)</i>	19. kemahiran mendengar

JADUAL 2. Contoh-contoh yang ditambah dalam skala

Subskala	Item	Contoh tambahan
Subskala 25 – 30 bulan (Komunikasi sosial 2)	Melengkapkan perbuatan	Calit jari
Subskala 19 – 24 bulan (Kognisi 2)	Menggunakan satu objek sebagai simbol bagi yang lain	Menggunakan bahagian tepi sofa sebagai simbol kepada kuda

JADUAL 3. Bilangan item yang dikekalkan, dicadang untuk digugurkan dan bilangan item sebenar mengikut subskala

Subskala	Bilangan item yang kekal	Bilangan item yang dicadangkan supaya digugurkan	Bilangan sebenar item
16 – 18 bulan	28	2	30
19 – 24 bulan	40	8	48
25 – 30 bulan	39	8	47

JADUAL 4. Senarai item yang digugurkan

Subskala	Item	Frasa di dalam skala
16-18 bulan	Penghasilan bahasa (item no. 2)	Kosa kata ditingkatkan kepada sepuluh atau lebih perkataan bermakna.
	Pertuturan (item no. 3)	Menghasilkan terutamanya konsonan hadapan [p,b,d,m,n,h,w]
19-24 bulan	Pemahaman bahasa (item no. 8)	Pada bulan ke-24, memahami 250 – 300 patah perkataan
	Penghasilan bahasa (item no. 3)	Meningkatkan kosa kata ekspresif kepada 30 patah perkataan atau lebih
	Pertuturan (item no. 2)	Menggantikan [w] untuk [r]
	Pertuturan (item no. 6)	Konsonan [p,b,m,h,n,d] telah dikuasai – digunakan di bahagian awal perkataan
	Pertuturan (item no.7)	Sering menggugurkan konsonan pada kedudukan tengah dan akhir perkataan
	Kognisi (item no. 3)	Meletakkan blok segi tiga, bulatan dan segi empat sama pada papan bentuk
	Kognisi (item no. 5)	Memasukkan tiga manik pada tali
	Kognisi (item no. 8)	Mula mengkategorikan objek dalam permainan
25-30 bulan	Pemahaman bahasa (item no. 7)	Mula memahami konsep bilangan. Contohnya, satu, semua
	Penghasilan bahasa (item no. 2)	Menggunakan kata ganti nama pertama dan kedua contoh, saya, awak
	Penghasilan bahasa (item no. 4)	Mula menamakan warna asas. Contohnya, merah, biru, kuning, hijau
	Penghasilan bahasa (item no. 5)	Merujuk pada diri sendiri dengan kata ganti nama diri pertama 'saya'
	Pertuturan (item no. 7)	Cenderung untuk menyebut perkataan secara berlebih-lebihan
	Pertuturan (item no. 8)	Kerap menyebut perkataan yang sama dengan sebutan yang berbeza
	Kognisi (item no. 6)	Meniru garisan menegak, melintang dan bulat
	Kognisi (item no. 8)	Mencantumkan dua bahagian untuk menjadi satu item

PERBINCANGAN

Kesahihan skala dinilai berdasarkan kesahihan kandungan, semantik dan konseptual. Secara keseluruhannya, kira-kira 90% daripada item dalam subskala 16-18 bulan dikekalkan. Manakala 80% item dikekalkan bagi subskala 19-24 bulan dan subskala 25-30 bulan. Kebanyakan item yang digugurkan adalah dari komponen bahasa dan pertuturan. Hasil ini mungkin disebabkan oleh perbezaan tahap umur (Thomas 1991; Al-Ansari et al. 1998) sesuatu kemahiran diperolehi dan juga corak pemerolehan bahasa dan pertuturan (Topba° 2006; Thordardottir 2005; Peñ 2003). Ini bukan sahaja dapat dilihat berdasarkan perbandingan antara kanak-kanak Asia dan barat, malahan di kalangan kanak-kanak yang tinggal dalam komuniti yang sama tetapi menggunakan bahasa yang berlainan.

Selain daripada itu terdapat juga item yang tidak dipamerkan oleh anak kerana kemahiran tersebut tidak wujud dalam penggunaan bahasa Melayu terutamanya bahasa Melayu kolokial. Antaranya adalah penggunaan kata ganti nama pertama dan kedua seperti “saya” dan “awak”. Menurut Asmah (2002), pada usia 27 bulan, kanak-kanak masih menggunakan nama panggilan untuk merujuk pada diri sendiri. Manakala di dalam Bahasa Inggeris, penggunaan kata ganti nama pertama dan kedua seperti “I” (saya) dan “you” (awak) muncul pada kanak-kanak seawal usia 25 bulan. Contoh lain yang menunjukkan kemahiran dalam skala yang tidak wujud dalam penggunaan bahasa Melayu adalah seperti kecenderungan menyebut perkataan secara berlebihan, menyebut perkataan yang sama dengan sebutan yang berbeza dan menggugurkan konsonan pada kedudukan tengah dan akhir perkataan. Hasil yang dilihat dalam kajian ini mungkin dipengaruhi oleh faktor budaya yang mempengaruhi rangsangan awal yang diterima oleh kanak-kanak (Chu et al. 2006) dan ciri linguistik sesuatu bahasa (Gupta et al. 1998). Selain itu terdapat kemahiran pertuturan dalam bahasa Inggeris yang berbeza daripada bahasa Melayu seperti pemerolehan bunyi pertuturan pada kedudukan awal perkataan dan juga penguguran konsonan tengah dan akhir kata. Sebaliknya dalam bahasa Melayu kolokial, penekanan biasanya diberikan pada suku kata akhir menyebabkan penguguran konsonan awal seperti /gI/ bagi perkataan “pergi” dan /kʌfn/ bagi perkataan “makan” (Asmah 2002).

Dalam kajian ini, terdapat komponen kognitif yang digugurkan walaupun dalam kajian terdahulu didapati tiada perbezaan perkembangan kognitif antara kanak-kanak Melayu dengan kanak-kanak Barat (Thomas 1991). Perbezaan kognitif dalam kajian ini mungkin berlaku disebabkan oleh kurang keprihatinan ibu bapa melihat keupayaan anak melakukan item tersebut kerana terdapat ibu bapa yang melaporkan bahawa aktiviti tersebut tidak pernah dilakukan di rumah. Antaranya adalah memasukkan tiga manik pada tali, meniru garisan menegak, melintang dan bulat serta mencantumkan dua bahagian untuk menjadi satu item.

Kebolehpercayaan skala diuji setelah penilaian terhadap kesahan skala dilakukan. Dalam kajian ini, ujian kebolehpercayaan hanya mengambil kira item-item yang

dikekalkan di dalam skala. Walaupun begitu, hanya Subskala 16 hingga 18 bulan memperlihatkan kebolehpercayaan yang baik dengan mengambil kira nilai alfa Cronbach. Keadaan ini menunjukkan konsistensi dalaman yang rendah bagi Subskala 19 hingga 24 bulan dan Subskala 25 hingga 30 bulan.

Kajian terdahulu menunjukkan bahawa proses linguistik merupakan proses yang kompleks dan melibatkan proses kematangan otak yang mungkin berbeza antara satu individu dengan individu yang lain (Papalia et al. 2001). Walaupun perkembangan bahasa dan kognitif kanak-kanak mengikut suatu urutan tahap yang sama, tetapi umur seseorang kanak-kanak mencapai suatu tahap mungkin berbeza dengan kanak-kanak lain. Ia bergantung pada pelbagai faktor seperti persekitaran kanak-kanak dibesarkan dan jenis penjagaan yang diperolehi. Oleh itu, walaupun kanak-kanak dibesarkan dalam komuniti pertuturan yang sama, set kosa kata yang diperolehi tetap berbeza (Asmah 2002). Selain itu, setiap kanak-kanak mungkin mempunyai julat dan profil kemahiran pendengaran, bahasa, interaksi sosial, kognitif dan kemahiran pragmatik yang bervariasi. Perbezaan dan variasi ini boleh mempengaruhi konsistensi dalaman dan mempengaruhi keputusan alfa Cronbach.

Dalam kajian ini, beberapa limitasi telah dikenal pasti antaranya ialah penglibatan subjek yang terhad, latar belakang subjek yang hampir sama dan penggunaan soalan tertutup “Ya” / “Tidak” di dalam kajian. Kajian ini juga seharusnya melibatkan penjaga bersama yang memantau perkembangan kanak-kanak kerana kebanyakan subjek merupakan ibu bapa yang bekerja. Maklumat daripada penjaga bersama mungkin dapat membantu meningkatkan kesahan dan kebolehpercayaan skala. Selain itu, item-item kognitif seharusnya diuji secara langsung terhadap kanak-kanak kerana ibu bapa mungkin tidak begitu pasti dengan perkembangan kognitif anak mereka.

KESIMPULAN

Kajian menunjukkan bahawa hasil terjemahan dan adaptasi skala mempunyai kesahan dan kestabilan yang agak baik. Oleh itu skala boleh digunakan sebagai panduan untuk melihat perkembangan kanak-kanak Melayu. Selain itu, ia juga boleh dijadikan asas bagi kajian lanjutan berhubung perkembangan kanak-kanak pada masa akan datang. Skala ini diharap dapat membantu ahli patologi pertuturan-bahasa dalam penilaian klinikal. Walau bagaimanapun, ia seharusnya dijadikan panduan setelah perkembangan kanak-kanak diuji dengan alat penilaian bahasa formal dan tidak formal yang lain. Ahli patologi pertuturan-bahasa juga perlu menggunakan skala ini dengan berhati-hati dan berpandukan juga kepada pengalaman klinikal. Oleh kerana ayat dan frasa dalam skala ini dibentuk berdasarkan kebiasaan bahasa di kalangan ahli patologi pertuturan-bahasa, skala ini tidak seharusnya diberikan terus kepada ibu bapa untuk membantu penilaian kanak-kanak. Item-item di dalam skala perlu diterangkan kepada ibu bapa supaya tidak berlaku salah konsep dalam penggunaannya.

PENGHARGAAN

Setinggi-tinggi penghargaan ditujukan kepada semua individu yang terlibat di dalam penyelidikan ini sama ada secara langsung atau tidak langsung.

RUJUKAN

- Al-Ansari, S. S. & Bella, H. 1998. Translation and Adaptation of the Revised Denver Pre-Screening Developmental Questionnaire for Madinah Children. *Annals of Saudi Medicine* 18(1): 42-46.
- Asmah Haji Omar. 2002. Early Language Acquisition of a Malay Child: A Case Study. *Simposium Antarabangsa Linguistik dan Sains Pertuturan*. Bangi: Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Chu, M.M.Y., Lee, W.C., Leung, J.L.S. & Wong, V. 2006. Modified Symbolic Play Test for Oriental Children. *Pediatrics International* 48: 519-524. West Sussex: Blackwell Publishing Ltd.
- Erkin, G., Elhan, A.H., Aybay, C., Sirzai, H. & Ozel, S. 2007. Validity and Reliability of the Turkish translation of the Pediatric Evaluation of Disability Inventory (PEDI). *Disability & Rehabilitation* 29(16): 1271-1279.
- Gupta, A.F., Brebner, C. & Yeo, H.C. 1998. Development Assessments in Speech-Language Therapy in Singapore. *Asia Pacific Journal of Speech Language and Hearing* 3(1): 17-28.
- Heo, K.H., Squires, J. & Yovanoff, P. 2008. Cross-cultural Adaptation of a Pre-school Screening Instrument: Comparison of Korean and US Population. *Journal of Intellectual Disability Research* 52(3): 195-206.
- Hwang, J.L. 2005. The Reliability and Validity of the School Function Assessment—Chinese Version. *OTJR: Occupation, Participation and Health* 25(2): 44-54.
- Lim, T.O., Das, A., Rampal, S., Zaki M., Sahabudin, R.M., Rohan, M.J. & Isaacs, S. 2003. Cross-Cultural Adaptation and Validation of the English version of the International Index of Erectile Function (IIEF) for use in Malaysia. *International Journal of Impotence Research* 15: 329-336.
- Loaney, M., Richards, L. & Romanik, S. 2003. The Integrated Scales of Development. *Listen, Learn and Talk*.
- Norliza Hani, M.G., Rogayah, A.R., Siti Khaotijah, M. & Zahrah, G. 1996. Peranan Hubungan Semantik: Pindahan Makna dalam Terjemahan. *Jurnal Dewan Bahasa*, 26-30.
- Papalia, D.E., Olds, S.W. & Feldman, R.D. 2001. *Human Development*. 8th Ed. New York: The McGraw-Hill Companies, Inc.
- Peña, E., Bedore, L.M. & Rappazzo, C. 2003. Comparison of Spanish, English and Bilingual Children's Performance across Semantic Tasks. *Language, Speech and Hearing Services in Schools* 34: 5-16.
- Rukmini, B.N. & Kwan-Terry, A. 1991. Conceptual Development in Children: Some Cross-Cultural Data on Pre-Linguistic and Post-Linguistic Differences. *Child Language Development in Singapore and Malaysia*. Singapore: Singapore University Press.
- Suraseranivongse, S., Santawat, U., Kraiprasit, K., Petcharatana, S., Prakkamodom, S. & Muntraporn, N. 2001. Cross-validation of a Composite Pain Scale for Preschool Children within 24 hours of Surgery. *British Journal of Anaesthesia* 87(3): 400-405.
- TopbaÅŸ, S. 2006. Does the Speech of Turkish-speaking Phonologically Disordered Children Differ from that of Children Speaking Other Languages? *Clinical Linguistics & Phonetics* 20(7-8): 509-522.
- Thomas, E. & Kwan-Terry, A. 1991. Cognitive Tasks and Singaporean Children's Explanations: Expectations, Realities and Prospects. *Child Language Development in Singapore and Malaysia*. Singapore: Singapore University Press.
- Thordardottir, E.T. 2005. Early Lexical and Syntactic Development in Quebec French and English: implications for cross-linguistic and bilingual assessment. *International Journal of Language & Communication Disorders* 40(3): 243-278.
- Trust's Scientific Advisory Committee (SCA). 1997. Trust Introduces New Translation Criteria. *Medical Outcome Trust BULLETIN*. Massachusetts: Medical Outcome Trust.
- Wild, D., Grove, A., Martin, M., Emerenco, S., McElroy, S., Verjee-Lorenz, A. & Erikson, P. 2005. Principles of Good Practice for the Translation and Cultural Adaptation Process for Patient-Reported Outcomes (PRO) Measures: Report of the ISPOR Task Force for Translation and Cultural Adaptation. *Value in Health* 8(2): 94-104.
- World Health Organization (WHO). 2004. *Process of Translation and Adaptation of Instruments*. http://www.who.int/entity/substance_abuse/research_tools/translation/en/_24k. Accessed on 15 September 2005.
- Wong, I., Thambyrajah, H. & Kwan-Terry, A. 1991. Topic Maintenance and Topic Shift in the Conversation of Some Malaysian Pre-School Children. *Child Language Development in Singapore and Malaysia*. Singapore: Singapore University Press.

Fatimah Hani Hassan
Antoinette Sandra Vandort
Rahayu Mustaffa Kamal
Jabatan Audiologi dan Sains Pertuturan
Fakulti Sains Kesihatan Bersekutu
Universiti Kebangsaan Malaysia
Jalan Raja Muda Abdul Aziz
50300 Kuala Lumpur, Malaysia

Corresponding author: Fatimah Hani Hassan
Email address: fatimahhani_hassan@yahoo.co.uk
Tel: 603-92895011 Fax: 03-26986039

Received: August 2009
Accepted for publication: April 2010